

כיצד מברכין פרק ששי ברכות

מסורת
הש"ס

קלא א ב מו"י פ"ט
מב' ברכות ה"א
סמך עשין כו טו"ט
או"ח סי' רנח ט"ז
קלא ב מו"י טו"ט
קלא ד טו"ט
טע"ף ח
[פ"ד לעיל קודם ד"ה
שמן]

קלא ה מו"י טו"ט
טו"ט טו"ט
קלא ו מו"י פ"י מהל'
ברכות ה"א
טו"ט טו"ט
קלא ז מו"י פ"י מהל'
ברכות ה"א
טו"ט טו"ט

קלא ח מו"י פ"י מהל'
דעות הלכה ח
קלא ט מו"י פ"י מהל'
ברכות ה"א
טו"ט טו"ט
קלא י מו"י פ"י מהל'
ברכות ה"א
טו"ט טו"ט
קלא י"א מו"י פ"י מהל'
ברכות ה"א
טו"ט טו"ט
קלא י"ב מו"י פ"י מהל'
ברכות ה"א
טו"ט טו"ט

קלא י"ג מו"י פ"י מהל'
דעות הלכה ט
קלא י"ד מו"י פ"י מהל'
קמב ע טו"ט
קמב ז טו"ט

קלא י"ה מו"י פ"י מהל'
דעות הלכה ט
קלא י"ו מו"י פ"י מהל'
קמב ע טו"ט
קמב ז טו"ט

קלא י"ז מו"י פ"י מהל'
דעות הלכה ט
קלא י"ח מו"י פ"י מהל'
קמב ע טו"ט
קמב ז טו"ט

קלא י"ט מו"י פ"י מהל'
דעות הלכה ט
קלא י"י מו"י פ"י מהל'
קמב ע טו"ט
קמב ז טו"ט

קלא י"יא מו"י פ"י מהל'
דעות הלכה ט
קלא י"יב מו"י פ"י מהל'
קמב ע טו"ט
קמב ז טו"ט

קלא י"יג מו"י פ"י מהל'
דעות הלכה ט
קלא י"יד מו"י פ"י מהל'
קמב ע טו"ט
קמב ז טו"ט

שמן והדס. הלא שמן להריח הוא דלי להטביר הזהבמה הא
אמרינן בפרק אלו דברים (לקמן ג.) דלין מברכין עליו:
הבי אמר רבא הלכתא כבית הלל ולא היה לאשתמוטי נפשיה הוא
דקא עבד. כך כתוב בספרים שלנו ובפירוש רש"י אכל רב
אלפס פסק כרבא משמע שלא היה
גורם בספרו ולא היה וכו':
האי מאן דמורח באתרוגא וחבשו
מזכר וכו'. ודוקא כשמריח
בהם אכל אס בלא לאכול מהם אין לברך
ברכת ריח כי אס ברכת אכילה:
באולכי

אמר רב גידל אמר רב האי *סמלק מברכין
עליה בורא עצי בשמים אמר רב חננאל
אמר רב הני *חלפי דימא מברכין עליהו
בורא עצי בשמים אמר רב זוטרא מאי קראה
והיא העלתה הגנה ותמננא בפשתי העץ
*(רב משרשיא אמר) האי *גרוקס דגנוניתא
מברכין עליה בורא עצי בשמים אמר רב ששת
הני *סיגלי מברכין עליהו בורא עשבי בשמים אמר רב ששת
דמורח באתרוגא או בחבושא אומר ברוך שנתן ריח טוב בפירות אמר רב
יהודה *האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי אומר ברוך שלא
חסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני
אדם אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב *מעין שמברכין על הריח שנאמר *כל
הנשמה תהלל יה אוהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה
ממנו הוי אומר זה הריח ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב עתידים
*בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמר *ילכו יונקותיו ויהי כוית
הודו וריח לו כלבנון: ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מאי דכתיב
*את הכל עשה יפה בעתו מלמד שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אוימנתו בפניו
אמר רב פפא היינו דאמר אינשי תלה ליה קרא לדבר אחר *ואיהו דידה
עבד ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב אבוקה כשנים וירח כשלשה איבעיא
להו אבוקה כשנים בהדי דידה או דילמא אבוקה כשנים לבר מדידה ת"ש
וירח כשלשה אי אמרת בשלמא בהדי דידה שפיר אלא אי אמרת לבר
מדידה ארבעה למה לי והאמר רב לאחד נראה ומוזיק לשנים נראה
ואינו מוזיק לשלשה אינו נראה כל עיקר אלא לאו שמע מינה אבוקה
כשנים בהדי דידה שמע מינה: *ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב
ואמר רב אבא בר ביצא אמר רבי שמעון חסידא ואמר רב
אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך
כבשן האש *ואל ילבין פני חברו ברבים מגלן מתמר שנאמר *היא מוצאת
וג': ת"ר הביאו לפני שמן והדס ב"ש אומרים מברך על השמן ואח"כ מברך
אני אכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו הדס לריחו וזכינו לסיכתו לא זכינו
*א"ר יוחנן הלכה כדברי המבריע רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה
דרב איקא אייתו לקמיהו שמן והדס שקל רב פפא בריך אהדס ברישא
והדר בריך אשמן אמר ליה לא סבר לה מר הלכה כדברי המבריע אמר ליה
הבי אמר רבא (ה) הלכה כב"ה *ולא היא [6] *לאשתמוטי נפשיה הוא דעבד ת"ר
*הביאו לפני שמן ויין ב"ש אומרים 'אוהו השמן בימינו ואת היין בשמאלו
מברך על השמן וחזרו ומברך על היין ב"ה אומרים 'אוהו את היין בימינו
ואת השמן בשמאלו מברך על היין וחזרו ומברך על השמן וטחו בראש
השמש ואם שמש ת"ח הוא טחו בכותל מפני שגנאי לתלמיד חכם לצאת
לשוק כשהוא מבושם ת"ר ששה דברים גנאי לו לתלמיד חכם אל יצא כשהוא
מבושם *לשוק *ואל יצא יחיד בלילה ואל יצא במגעלים המטולאים ואל
יספר עם אשה בשוק ואל יסב בחבורה של עמי הארץ ואל יכנס באחרונה
לבית המדרש ויש אומרים אף לא יפסיע פסיעה גסה ואל יהלך בקומה זקופה
אל יצא כשהוא מבושם לשוק א"ר אבא בריה דר' חייה בר אבא אמר רבי

יוחנן במקום שחשודים על משכב זכור אמר רב ששת לא אמרן אלא בבגדו אבל בגופו זיעה מעברא ליה
אמר רב פפא *לשערו כבגדו דמי ואמר רבא כגופו דמי *ואל יצא יחיד בלילה משום חשדא ולא אמרן
אלא דלא קביע ליה עידנא אבל קביע ליה עידנא מידע ידע דלעידניה קא אויל *ואל יצא במגעלים המטולאים
מסייע ליה לרבי חייה בר אבא *דאמר ר' חייה בר אבא גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במגעלים המטולאים
אינו והא ר' חייה בר אבא נפיק אמר רב זוטרא בריה דרב נחמן בטלאי על גבי טלאי ולא אמרן אלא בפנתא
אבל בגילדא לית לן בה ובפנתא [3] לא אמרן אלא באורחא אבל בביתא לית לן *בה ולא אמרן אלא בימות
החמה אבל בימות הגשמים לית לן בה *ואל יספר עם אשה בשוק אמר רב חסדא ואפילו היא אשתו תניא
נמי הכא אפילו היא אשתו ואפילו היא בתו ואפילו היא אחותו לפי שאין הכל בקיין בקרובותיו *ואל
יסב בחבורה של עמי הארץ מאי טעמא דילמא אתי לאמשוכי בתרייהו ואל יכנס אחרונה לבית המדרש
משום דקרו ליה *פושע וי"א *אף לא יפסיע פסיעה גסה דאמר רב *פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק ממאור
עיניו של אדם מאי תקנתיה להרריה בקדושה דבי שמי *ואל יהלך בקומה זקופה דאמר רב [3] המהלך
בקומה זקופה אפילו ארבע אמות כאילו דוחק רגלי שכינה דכתיב *מלא כל הארץ כבודו:

מתניתין
גליון השם
גמ' ולא היה לאשתמוטי נפשיה. ע"י קבץ עד כיוצא בזה מ"י פ"י דף כ"ה ד"ה אימתי ולא מלקי ועי' בתשובה
הרמב"ם דף רע"ט ד"ה ובר מן דין: רש"י ד"ה סמלק וכו' והוא מין עשב. כדאמרינן אח"כ הכי בגמ'.
מבואר דסיגלי לא הוי יסמין. וזכנו שפי' רש"י סיגלי (ווי"ש בלע"ז). ועי' רש"י על התורה (בראשית ל יד)
וכח"כ סס: רש"י ד"ה מברך על השמן בורא שפיר. ע"י לקמן כ"ג ע"א כרש"י ד"ה אין מברכין עליו.

הנהגות הגר"א
[ה] גמ' (ולא היה לאשתמוטי נפשיה הוא דעבד) מתקן וי"א הרי"ף ל"ג: [3] שם (ובפנתא ל"א אלא
באורחא אבל בביתא ל"ג כ"ה) ת"ח: [2] שם (דאמר מר המהלך בקומה זקופה אפי' ד"ה כאלו דוחק
רגלי שכינה) ת"ח: וי"א והר"ם ל"ג ל"ג:

סמלק. יסמין קורין לו בלשון ישתמאלץ והוא מין עשב שיש בו שלש
סורות של עלין זו למעלה מזו ושלשה עלין לכל סורה: חלפי דימא.
זכוס שקורין חשפ"ג והוא שזולת נרד ועשוי כעין גבעולי פשתן
(3) דלשכחן גבעולי דליקרי עך: נרקוס. הגלגל השרון כ"ה"ג.
תורה אור דגנוניתא. הגלגל בגינה: סיגלי.
ווי"ש בלעז: חבושין. קודווי"ש
בלעז: להנחלות. ליהנות: כלבנון.
סמריחין עליו ופריחו: יפה לו
אומנתו. ואפי' בורסי נאה לו אומנתו
בעיניו ועשה הקדוש ב"ה כן שלא
יחסר העולם אומנות: קורא. כך
הגלגל דקלגל תלה אוהו לחזיר והוא
יגלגלו באשפה שזו היא אומנתו:
אבוקה כשני בני אדם. לענין היוצא
בלילה דאמר מר אל יצא אדם יחיד
בלילה: וירח כשלשה. ויש חלוק בין
שנים לשלשה כדלקמן: לאחד נראה.
הסד ומוזיק: הוא מולאת והיא שלחה
וג'. ואילו בהדיא לא אמרה אלו
הסימנים של יהודה הם ולו אני הרה
אלא לאיש אשר אלה לא אכני הרה אס
יודה ייזד ייזד ואס לאו אשכח ולא אלכין
פניו: שמה ברכה: בסוף הסעודה
שמן לסוך ידיו להטביר זוהמת
האכולים והדס להריח כמו שחמרו:
אני אכריע. לזכר בית שמואל: זכינו
לריחו ולסיכתו. כגון משחא כבישא
הלך שמן עדיף: ולא היא. לא אמר
רבא הלכתא כב"ה אלא רב פפא
אכסוף לפי שטעה והסמיט עצמו בכך:
שמן ויין. זהו יין שלחמך המזון ואין
זה כוס של ברכה: חזר ומברך על
היין. כגון בחול שאין היין קבוע ואין
היין שלפני המזון פוטרו: שמן בימינו.
לפי שעליו מברך תחלה: מברך על
השמן. יבורא שמן ערב: וטחו בראש
השמש. כדי שלא יבדיל מבזשמות
בשוק שגנאי הוא לתלמיד חכם:
שחשודים על משכב זכור. מבשמן
עלמס כדי שיתאוו להם: ושערו
כבגדו דמי. דלא שכיח ביה זיעה:
ואמר רבא כגופו. דשכיח ביה זיעה:
משום חשדא. של זכות: דלא קביע
ליה עידנא. שלא קבעו לו רבו
קביעות ללמדו כלילה: בפנתא.
אנפוני"א בלעז שגל גבי הרגל:
גילדא. עקב שקורין שול"א: בימות
הגשמים. הטיט מכסהו: אפי' הוא
אשון. שאין הכל מכירין בה
וחושדן אותו: דקרו ליה פושע.
מתעלל: בקדושה דבי שמי. ששמה
כוס של קידוש בשבת כלילה:
מתני'

[3] אמר רב
משרשיא
[כ"ה י"א]

[3] בחזיר
ישראל שלא
מפניו שם
חבשו שחבו
והי' ע"י
[ג] הענין
והוא לריח
אולי ע"י
עד ק'

[3] בחזיר
ישראל שלא
מפניו שם
חבשו שחבו
והי' ע"י
[ג] הענין
והוא לריח
אולי ע"י
עד ק'

[3] בחזיר
ישראל שלא
מפניו שם
חבשו שחבו
והי' ע"י
[ג] הענין
והוא לריח
אולי ע"י
עד ק'

[3] בחזיר
ישראל שלא
מפניו שם
חבשו שחבו
והי' ע"י
[ג] הענין
והוא לריח
אולי ע"י
עד ק'

[3] בחזיר
ישראל שלא
מפניו שם
חבשו שחבו
והי' ע"י
[ג] הענין
והוא לריח
אולי ע"י
עד ק'

[3] בחזיר
ישראל שלא
מפניו שם
חבשו שחבו
והי' ע"י
[ג] הענין
והוא לריח
אולי ע"י
עד ק'

[3] בחזיר
ישראל שלא
מפניו שם
חבשו שחבו
והי' ע"י
[ג] הענין
והוא לריח
אולי ע"י
עד ק'